

Nationella riktlinjer för tandvård

Rekommendationer i korthet
2021

Nya nationella riktlinjer för tandvård

Socialstyrelsen har tagit fram nya nationella riktlinjer för tandvård. Den förra versionen av riktlinjerna från 2011 utgår därmed.

Vi ger rekommendationer till framför allt beslutsfattare i tandvården om att

- främja hälsa och förebygga sjukdomar
- utreda och diagnostisera
- behandla och rehabilitera.

Många rekommendationer är kvar sedan den förra versionen av riktlinjerna, ibland något justerade. Du som redan arbetar med att implementera dem kan fortsätta det arbetet med stöd av de nya riktlinjerna. Nu finns dessutom helt nya rekommendationer, bland annat om barntandvård och tandvård för personer som behöver särskilt stöd på grund av funktionsnedsättningar med mera.

Rekommendationerna gäller undersökningar och behandlingar som kan vara särskilt viktiga för dig som beslutar om utbudet och resursfördelningen i tandvården. Det kan till exempel vara kontroversiella åtgärder eller åtgärder där det finns praxis-skillnader. Rekommendationerna kan även ge dig som möter patienter vägledning. Samtidigt kan du se riktlinjerna som en kunskapsbank för aktuell forskning. Riktlinjerna ingår slutligen i underlaget när Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) beslutar vilka åtgärder som ska få statligt tandvårdsstöd.

I de nationella riktlinjerna ingår också indikatorer, som du kan använda för olika typer av uppföljningar och utvärderingar.

➔ Läs riktlinjerna i sin helhet på Socialstyrelsens webbplats, www.socialstyrelsen.se.

Rekommendationerna i korthet

Viktigt att bedöma risker och behandla orsaken till problemen

Tandvårdspersonalen behöver arbeta systematiskt för att ta tillvara tandvårdens resurser effektivt. De bör till exempel bedöma risken för olika sjukdomar i munnen hos alla de undersöker, och även registrera eventuella skador på tänderna. Därefter bör de utreda orsakerna till de upptäckta riskerna och skadorna, tillsammans med patienterna. Då blir det också möjligt att behandla det som ligger bakom ett problem, och inte bara patientens symtom. Sådan orsaksinriktad behandling behöver bli vanligare i tandvården, särskilt vid karies.

Med stöd av de systematiska arbetssätten kan tandvården också kalla varje patient till basundersökningar lagom ofta. Det betyder att patienter med hög risk för dålig munhälsa undersöks oftare än patienter med låg risk. På så sätt får patienterna med hög risk bättre tillgång till tandvården och sannolikt bättre munhälsa på sikt, medan patienterna med låg risk sparar tid och pengar.

Tandvården är viktig för att förebygga ohälsa

En god munhälsa är viktig för människors allmänna livskvalitet. Tandvården behöver därför förebygga dålig munhälsa, till exempel genom att uppmärksamma ohälsosamma matvanor, rökning med mera. Tandvården kan ge stöd för beteendeförändringar tillsammans med annan hälso- och sjukvård.

Tandvården behöver samverka mer med andra aktörer

Tandvården behöver samverka mer med den övriga hälso- och sjukvården, barnhälsovården, skolan, socialtjänsten (det vill säga den kommunala omsorgen) med flera aktörer, för att främja en god munhälsa i befolkningen.

Tillsammans med barnhälsovården och skolan kan tandvården till exempel nå i princip alla barn med råd om goda mat- och munhygienvanor. Sådan samverkan är särskilt viktig i områden där invånarna generellt har hög risk för dålig munhälsa, och där barnen oftare har karies än i andra områden. Där behövs satsningar för att minska hälsoskillnaderna i befolkningen.

Ett annat exempel är att tandvården behöver utbilda personal på vård- och omsorgsboenden, så att personalen kan stödja de boende i sin dagliga munvård.

Munhälsan och tandvården behöver bli mer jämlik

Det finns skillnader i både munhälsa och tandvård i Sverige. Munhälsan är till exempel generellt sämre hos personer med låg inkomst, kort utbildning eller olika funktionsnedsättningar än i andra grupper. Mönstret är därmed detsamma som för den allmänna hälsan. Med dessa riktlinjer vill Socialstyrelsen bidra till en mer jämlik munhälsa och tandvård. Vi kommer att utvärdera hur tandvården följer riktlinjerna.

Välkommen med synpunkter och frågor

Har du synpunkter på de nationella riktlinjerna? Svara på Socialstyrelsens enkät – se www.socialstyrelsen.se.

Har du frågor om rekommendationerna?
Mejla sofia.orrskog@socialstyrelsen.se.

Har du frågor om indikatorer, målnivåer och utvärdering?
Mejla thomas.malm@socialstyrelsen.se.

Under 2022 publicerar vi en uppdaterad version av riktlinjerna, där vi tagit hänsyn till de synpunkter vi fått.